

Sygn. akt III AUz 159/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w osobie Przewodniczącej SSA Jolanty Hawryszko

po rozpoznaniu 30 stycznia 2023 r. na posiedzeniu niejawnym w S.

sprawy K. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość kapitału początkowego i emerytury

na skutek zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 lipca 2022 r., sygn. akt VI U 164/21

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie, znieść postępowanie w sprawie od dnia 6 kwietnia 2022 r. i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie .

SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUz 159/22

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie K. P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. o wysokość kapitału początkowego postanowieniem z 14.07.2022 r. umorzył postępowanie w sprawie. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wyjaśnił, że postanowieniem z 6.04.2022 r. zawiesił postępowanie na podstawie art. 177 §1 pkt 5 k.p.c. wobec niestawiennictwa ubezpieczonego na rozprawie 6.04.2022 r. Ubezpieczony był wezwany na rozprawę w celu przesłuchania w charakterze strony. Według słów świadka, który stawił się na rozprawę, ubezpieczony miał przebywać poza budynkiem sądu. Po ponownym wywołaniu sprawy ubezpieczony nie stawił się przed sądem. Zgodnie z art. 182 §1 pkt 1 k.p.c. sąd umarza postępowanie zawieszony z przyczyn wskazanych w art. 177 § 1 pkt 5 i 6, jeżeli wniosek o podjęcie postępowania nie został zgłoszony w ciągu trzech miesięcy od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania.

Zażalenie na to postanowienie złożył ubezpieczony, wnosząc o jego uchylenie. Uzasadnił, że jego nieobecność na rozprawie 6 kwietnia 2022 wynika z tego, że podając dane świadka, został w sądzie poinformowany, że tylko świadek będzie wezwany na przesłuchanie. Zatem przywiózł świadka i czekał w samochodzie pod sądem. Nie stawił się bo nie miał wezwania. Ubezpieczony nie rozumie postępowania sądu, który na rozprawie w dniu 6 kwietnia nie przesłuchał świadka, nie rozważył innych dowodów lecz umorzył postępowanie.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uznał zasadność zażalenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, ubezpieczony został pozbawiony możliwości obrony swoich praw, co skutkowało nieważnością postępowania.

W pierwszej kolejności wymaga wskazania, że w stanie faktycznym sprawy ubezpieczony, rocznik 1955, wykształcenie zawodowe – stolarz, w styczniu 2021 r. złożył odwołanie od decyzji z 20.11.2020 i 26.11.2020 w przedmiocie ustalenia kapitału początkowego i prawa do emerytury. Sąd pierwszej instancji, doręczając ubezpieczonemu odpowiedź organu rentowego na odwołanie, załączył obszerne pouczenie o toku postępowania, w tym o obowiązku stawienia się na wezwanie sądu i konsekwencjach zaniechania tego obowiązku. Sąd nie pouczył jednak o treści art. 177 §1 pkt 5 k.p.c.; pouczył natomiast, że w razie niestawiennictwa na wezwanie, sąd wyda orzeczenie na podstawie zebranego materiału dowodowego.

Następnie sąd rozpoznawał sprawę na kolejnych terminach rozprawy: 6 października 2021 i 2 marca 2022 – termin został odroczony, celem przesłuchania świadka, a ubezpieczony został wezwany celem przesłuchania w charakterze strony pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań. Na ostatnim terminie rozprawy 6 kwietnia ubezpieczony nie stawiał się, stawiał się świadek, który poinformował sąd, że ubezpieczony czeka na zewnątrz. Sąd po wywołaniu sprawy, wobec nieobecności ubezpieczonego, na podstawie art. 177 §1 pkt 5 k.p.c. na rozprawie zawiesił postępowanie, a po trzech miesiącach wydał zaskarżone postanowienie o umorzeniu postępowania.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę zgodnie z następującymi przepisami procedury cywilnej:

Art. 177 §1 pkt 5. Sąd może zawiesić postępowanie z urzędu w razie niestawiennictwa obu stron na rozprawie, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, oraz **w razie niestawiennictwa powoda, gdy powód nie żądał rozpoznania sprawy w jego nieobecności, a pozwany nie zgłosił wniosku o rozpoznanie sprawy;**

Art. 182 §1 pkt 1. Sąd umarza postępowanie zawieszone z przyczyn wskazanych w art. 177 § 1 pkt 5 i 6, jeżeli wniosek o podjęcie postępowania nie został zgłoszony w ciągu trzech miesięcy od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania;

Art. 378 §1. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Art. 379 pkt 5. Nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

Art. 397 §3. Do postępowania toczącego się na skutek zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu apelacyjnym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji pozbawił ubezpieczonego możliwości obrony jego praw oraz naruszył art. 177 §1 pkt 5 k.p.c., a w konsekwencji art. 182 § 1 pkt 1. k.p.c., ponieważ zawiesił postępowanie, mimo że:

1 - wiedział, że ubezpieczony w dniu 6 kwietnia był obecny w sądzie, oczekiwał na zewnątrz i sąd mógł z łatwością zapewnić jego udział w postępowaniu, przez co ubezpieczony podjąłby obronę swojego roszczenia,

2 - nie pouczył ubezpieczonego, że nieobecność na rozprawie - wobec braku zamieszczenia w odwołaniu wniosku o rozpoznanie sprawy pod jego nieobecność - może skutkować zawieszeniem postępowania, a wręcz przeciwnie, pouczył że nieobecność może skutkować wydaniem orzeczenia na podstawie zebranego materiału,

3 - nie pouczył ubezpieczonego, że zawieszenie postępowania na skutek nieobecności strony powodowej, skutkuje obligatoryjnym umorzeniem postępowania i to mimo obszernego pouczenia o toku czynności procesowych,

4 - nie wziął pod uwagę, że ubezpieczony nie ma stosownych kwalifikacji i obycia w zawiłościach procedury cywilnej, zatem ubezpieczony nie złożył wniosku o rozpoznanie sprawy pod swoją nieobecność, nie dlatego że taka była jego wola, lecz dlatego, że o takim obowiązku nie wiedział i nie miał w tym zakresie wystarczającej wiedzy; nie znał konsekwencji prawnych braku takiego wniosku, jak też nie wiedział o możliwości zaskarżenia postępowania o zawieszeniu, ani też w ogóle nie wiedział o wydaniu postanowienia w trybie art. 177 §1 pkt 5 k.p.c. .

5 - końcowo, w konkretnych okolicznościach przedmiotowej sprawy, Sąd nieprawidłowo zawiesił i umorzył postępowanie w sprawie, mimo że był zobligowany do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o zgromadzone dowody, o czym sąd pouczył ubezpieczonego, zaś nieobecność ubezpieczonego na rozprawie mogła, co najwyżej skutkować pominięciem dowodu z przesłuchania ubezpieczonego jako strony.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji w sposób niedopuszczalny wykorzystał niewiedzę prawną ubezpieczonego i zaskoczył ubezpieczonego umorzeniem postępowania. Tym bardziej, że ustawowy okres trzech miesięcy jest okresem stosunkowo krótkim, a ubezpieczony w ogóle nie miał wiedzy o zawieszeniu postępowania. Ubezpieczony, zatem mógł pozostawać w uzasadnionym oczekiwaniu na dalsze czynności procesowe sądu, co było szczególnie usprawiedliwione, zważywszy że sąd już wcześniej odroczył rozprawę bez terminu, a kolejny wyznaczył dopiero po pięciu miesiącach (październik/ marzec).

Należy stanowczo podkreślić, że Sąd pierwszej instancji, podejmując decyzje procesowe, powinien rozważyć, jak dalece wyedukowana prawnie jest strona procesu, która nie jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika i w każdym przypadku, stosownie do art. 5 k.p.c. w razie uzasadnionej potrzeby, udzielić stronie niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych i ich skutków procesowych. W okolicznościach analizowanej sprawy, przez wzgląd na daleko idące konsekwencje procesowe, tego rodzaju pouczenie było konieczne, czego Sąd zaniechał.

Zgodnie z art. 386 §2 k.p.c. w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W konsekwencji powyższego, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 §3 k.p.c. w zw. z art. 386 §2 k.p.c. i art. 378 §1 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie, zniósł postępowanie w sprawie od dnia 6 kwietnia 2022 r. i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

SSA Jolanta Hawryszko